

Trudna obecność

Film w edukacji polonistycznej a interpretacja

Seria

PONOWOCZESNA DYDAKTYKA POLONISTYCZNA
TEORIA I PRAKTYKA

Tom III

Redakcja naukowa

Grażyna B. Tomaszewska
Dariusz Szczukowski

Maria Szoska

Trudna obecność

Film w edukacji polonistycznej a interpretacja

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2019

Recenzja
dr hab. Witold Bobiński

Redakcja wydawnicza
Małgorzata Kaczmarek

Projekt okładki i stron tytułowych
Anna Wołosiak-Tomaszewska

Skład i łamanie
Maksymilian Biniakiewicz

Publikacja sfinansowana w ramach programu
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego:
„Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”: w latach 2016–2019

**NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI**

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-760-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Spis treści

Uwagi wstępne	7
-------------------------	---

Część pierwsza Szkoła i film

Rozdział 1: Inicjatywy wprowadzenia filmu do szkół do 1939 roku	17
1.1. Ujrzeć świat na nowo	17
1.2. Kinoteatr, nowy wróg młodzieży	21
1.3. Walka o film	31
1.4. Od <i>Szkoły przyszłości</i> Franciszka Mirandoli do kino-szkoły Jana Kraskowskiego	33
1.5. Spełnione marzenie. Nauka za pomocą filmu	46
Rozdział 2: Ewolucja edukacji filmowej po II wojnie światowej	53
2.1. Zbudować świat od początku	53
2.2. Nowe otwarcie. Film w społecznych i państwowych programach nauczania.	58
2.3. Boczny wejściem. Pionierska rola społecznych programów nauczania	64
2.4. Rewolucyjna idea szkoły dziesięcioletniej	69
2.5. W wolnej Polsce... Trudne lata dziewięćdziesiąte	74
2.6. Kolejny przełom... Rok 2009.	79
2.7. W stronę przyszłości	88
2.8. Edukacja filmowa czy medialna? A może żadna?	94
Rozdział 3: Uczeń i nauczyciel w zwierciadle ekranu	100
3.1. Autokomunikacja widza z filmem: od psychoanalizy do kognitywizmu	100
3.2. Czysta przyjemność... O deprecjonowaniu filmu w szkolnym dyskursie	106
3.3. O analizowaniu i interpretowaniu dzieł filmowych	114
3.4. W świetle systemu egzaminów zewnętrznych	127
3.5. Rozległe horyzonty pozaszkolnej edukacji filmowej	132
3.6. Film jako szansa dla edukacji polonistycznej.	134

Część druga Praktyka lekcyjna a interpretacja

Rozdział 1: Kłopoty z uczniowską podmiotowością.	141
1.1. Nadzieje	141
1.2. Pogłębione pole refleksji	151

Rozdział 2: <i>Mały księżę</i> Antoine'a de Saint-Exupéry'ego i Marka Osborne'a	161
2.1. Propozycje interpretacyjne. Między słowem a obrazem	161
2.1.1. Od poznania do rozumienia – wykorzystanie strategii hermeneutycznej	161
2.1.2. Kim jesteś, różo? Krytyka feministyczna	168
2.1.3. <i>Mały Księżę</i> i róża we współczesnej odsłonie	176
2.2. Efekty szkolnego eksperymentu	183
Rozdział 3: <i>Kamienie na szaniec</i> Roberta Glińskiego	187
3.1. Propozycje interpretacyjne	187
3.1.1. Jak współlistnieją umarli i żywi? 4.30 Dawida Podsiadły	187
3.1.2. Ciało Rudego: o sile słowa i obrazu filmowego (zwrot afektywny, etyka czytania)	195
3.1.3. Ze spizu czy z krwi i kości? Dekonstrukcja mitu	202
3.2. Efekty szkolnego eksperymentu	209
Rozdział 4: <i>Papusza</i> Joanny Kos-Krauze i Krzysztofa Krauzego	213
4.1. Propozycje interpretacyjne	213
4.1.1. Nie ma jednej prawdy o człowieku – dekonstrukcja biograficznej narracji	213
4.1.2. Świat zatrzymany w kadrze – hermeneutyczna antropologia obrazu filmowego	226
4.1.3. Swój i obcy – różne spotkania z Innym	233
4.2. Efekty szkolnego eksperymentu	247
Rozdział 5: <i>Body/Ciało</i> czy jest coś więcej? Małgorzaty Szumowskiej	252
5.1. Propozycje interpretacyjne	252
5.1.1. To jest moje ciało – antropologia postaci w dziele filmowym	252
5.1.2. Jak się pogodzić ze śmiercią? Szumowska a Mickiewicz	263
5.1.3. Miasto w lustrze ekranu (geokrytyka)	271
5.2. Efekty szkolnego eksperymentu	282
Zakończenie	294
Bibliografia	298
Netografia	311
Nota bibliograficzna	313
Indeks osobowy	316